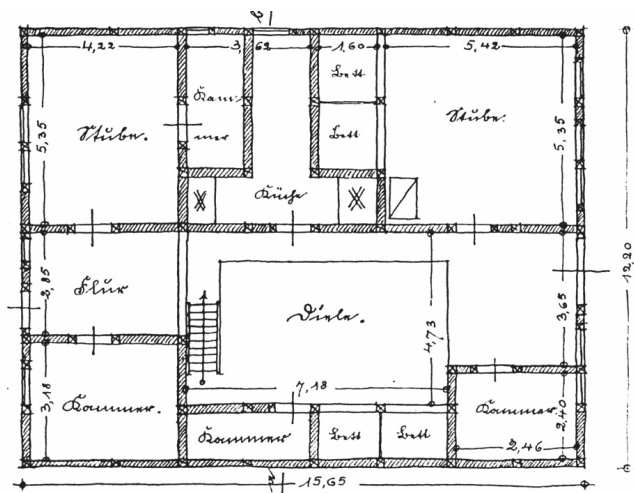

HISTORIA CHAŁUPY SASKIEJ

Wąskofrontowa chałupa nr 26 została wzniesiona w 1 ćw. XVIII w. Pierwotnie była to chałupa bezkominowa, z przelotową i wysoką sienią, paleniskiem otwartym w części tylnej, nakryta dymnikowym dachem naczółkowym. W 1806 r. obiekt przebudowano; w owym czasie działała tu karczma, o czym świadczyła (przed 1945 r.) tablica upamiętniająca fakt pobytu wojsk francuskich.

Na przełomie XIX/XX w. chałupa została gruntownie przebudowana. Zmieniono układ wnętrza: przewężono i obniżono sieni, wydzielono szersze pomieszczenia we wschodniej części budynku, zlikwidowano nisze do spania, przebudowano system ogniowy, wydzielono izby na poddaszu, wymieniono część stolarki. Przemurowano niektóre fragmenty ścian i dostawiono przybudówkę.

Zagroda należała do rodziny Maass: w 1812 r. Peter Maass (odnotowany na budynku bramnym), a przed 1939 r. Gertruda Maass, która posiadała ok. 30 ha gospodarstwo rolne. Od 1946 r. stanowi własność prywatną.

W 2003 r. zagroda została wpisana do rejestru zabytków.

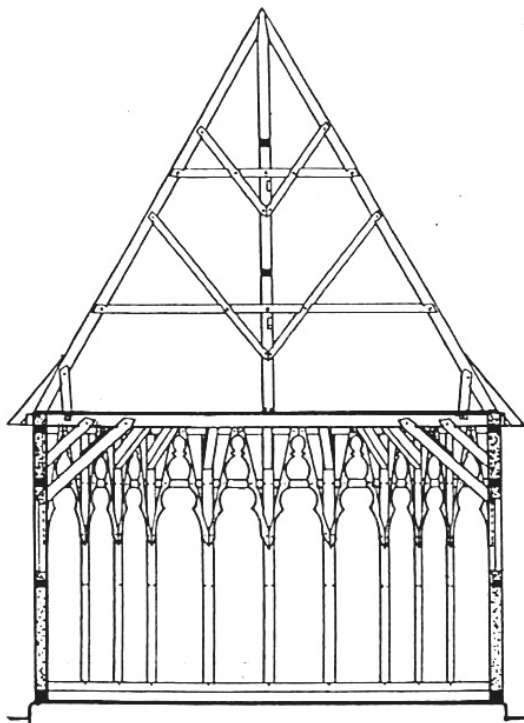
HISTORIA KOŚCIOŁA

Jest to najstarsza świątynia szkieletowa na Pomorzu Zachodnim, co potwierdzają badania naukowe i dendrochronologiczne. Kościół stanowi unikat w skali Polski i Niemiec. Przemawia za tym nie tylko czas powstania – ok. 1400 r., ale przede wszystkim obróbka i rozwiązanie konstrukcyjne wewnętrznego szkieletu w formie nawiązującej do maswerków.

W 1583 r. drewniany szkielet nawy kościelnej obmurowano cegłą ceramiczną.

W sensie formalnym jest to budowla gotycka, składająca się z murowanej wieży i szkieletowego korpusu sali, co uwiadamia się dopiero we wnętrzu świątyni.

Do czasów współczesnych częściowo zachowało się historyczne (późnogotyckie i barokowe) wyposażenie. Wartość obiektu dodatkowo podnosi w pełni zachowana oryginalna, storczykowa wieżba dachowa, dowodząca kunsztu miejscowych cieśli.

rys. konstrukcji ryglowej wg. prof. J. Tajchmana

WIEŚ KRUPY laboratorium dziedzictwa

TRADYCJA I PRZEMIANA
TECHNIK BUDOWLANYCH
NA POMORZU ZACHODNIM

CHAŁUPA SASKA

1971 r.

2018 r.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Pomorce
Zachodnie

Dofinansowano ze środków
finansowych Województwa
Zachodniopomorskiego w 2018 r.

BIURO
DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW
W SZCZECINIE

Institucja Kultury
Samorządu Województwa
Zachodniopomorskiego

LABORATORIUM DZIEDZICTWA TRADYCJA I PRZEMIANA TECHNIK BUDOWLANYCH NA POMORZU ZACHODNIM

Program Kultura Ludowa i Tradycyjna 2018 ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury (umowa nr 058201/18/FPK/DIK). Zadanie dofinansowane ze środków Województwa Zachodniopomorskiego 2018.

W ramach zadania zaplanowano udokumentowanie i udostępnienie wiedzy o zachodniopomorskich tradycjach budowlanych Obszaru Kulturowo-Krajobrazowego „Kraina w Kratę”. Jedną z najważniejszych wsi na tym obszarze są Krupy, z najstarszymi w Polsce (i w tej części Europy) kościołem ryglowym z ok. 1400 r. oraz unikatową, XVIII-wieczną chatupą na wzorze saskim.

Zadanie jest realizowane przez opracowanie specjalistycznych dokumentacji, warsztaty edukacyjno-plastyczno-budowlane (dla mieszkańców regionu) z udziałem etnografów i architektów – specjalistów w zakresie budownictwa ryglowego, historyków (w tym nauczycieli), muzealników (w tym przedstawicieli skansenu w Swołowie w woj. pomorskim), regionalistów i członków stowarzyszeń, administratora kościoła w Krupach, sołtysów wsi, członków rad sołeckich i parafialnych, właścicieli historycznych budynków.

Przygotowane zostają materiały popularyzatorskie: zeszyt edukacyjny, karty pracy, wystawa tematyczna. Wykonany zostanie skaniny chatupy saskiej oraz dokumentacje stolarek i snycerek.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

HISTORIA WSI

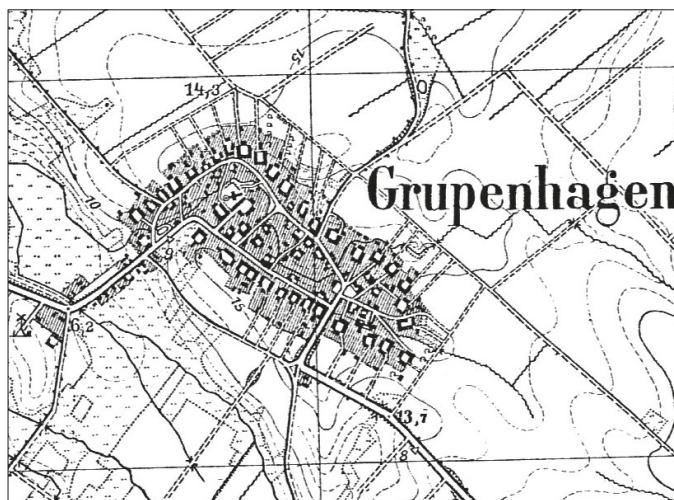
KRUPY to wieś o metryce XIII-wiecznej, poświadczona w źródłach w 1311 r. Nazwa pochodzi od nazwiska koszalińskiego mieszczanina Grube lub od nazwy księstwa Grubenhagen w Saksonii, skąd przybywało wielu osadników.

Ok. 1330 r. Krupy stały się wsią miejską Darłowa i tak pozostało do pocz. XIX w. W tym okresie powstała parafia obejmująca Zielnowo i Sińczę; pierwszy proboszcz to Nicolaus Boltenhagen.

W 1614 r. wieś liczyła 24 pełnych kmieci i 9 zagrodników. Część gruntów wiejskich była własnością szlachecką. Proboszcz posiadał ok. 4 łany ziemi. W czasie wojny 30-letniej (1618–1648) wieś została spłądrowana przez wojska szwedzkie.

W 1718 r. w Krupach było 19 kmieci (po 3 łany), 8 średniorolnych, 12 małorolnych. W 1784 wieś liczyła 54 dymy (w tym 34 pełnych kmieci). Protestantka parafia w Krupach (z Zielnowem i Sińczę) należała do synodu w Darłowie.

W 1863 r. wieś liczyła 63 gospodarstwa; dominowały duże zagrody o układzie w czworobok. Na pocz. XX w. gospodarstwa chłopskie nastawione były głównie na hodowlę bydła mlecznego. We wsi funkcjonował punkt pocztowy, filia kasy oszczędnościowej, działała gospoda, 2 młyny, krawiec, 2 szewców, 2 kowali, kołodziej.

KOŚCIÓŁ RYGLOWO-MUROWANY

WIEŚ KRUPY

laboratorium
dziedzictwa

Oprac. Maria Witek, Waldemar Witek, BDZ 2018, proj. graf. Monika Jagielska

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Pomorskie
Zachodnie

Dofinansowano ze środków finansowych Województwa Zachodniopomorskiego w 2018 r.

BIURO
DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW
W SZCZECINIE

Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Zachodniopomorskiego